

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΣΤΗ ΔΥΤΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ

Το σύστημα της φεουδαρχίας

Η φεουδαρχία είναι το σύστημα πολιτικής,
οικονομικής και κοινωνικής οργάνωσης του
μεσαιωνικού κόσμου.

Α. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΕΞΕΛΙΞΗ

- Η κοινωνία του Φραγκικού Κράτους ήταν μια κοινωνία κυρίως αγροτική.
- Τη μεγάλη μάζα του πληθυσμού αποτελούσαν οι αγρότες.
- Την εποχή των Μεροβιγγείων κυριαρχούσαν στην Ευρώπη συνθήκες ανασφάλειας
- Γι' αυτό οι αδύναμοι αναζητούσαν την προστασία των ισχυρών, δηλαδή των αρχόντων.
- Έτσι οι διάφορες κοινωνικές ομάδες συνδέθηκαν μεταξύ τους με δεσμούς εξάρτησης.

ΟΙ ΙΕΡΑΡΧΙΚΑ ΑΝΩΤΕΡΟΙ ΑΡΧΟΝΤΕΣ

- παραχωρούσαν εκτάσεις γης σε άλλους ευνοούμενους υποτελείς τους (βασάλους),
- απαιτούσαν ως αντάλλαγμα πίστη, υποτέλεια και διάφορες υπηρεσίες,
- ενώ ανέλαβαν την υποχρέωση να τους παρέχουν προστασία και κάθε είδους βοήθεια.
- Η γη που παραχωρούνταν ονομαζόταν **φέουδο**
- Από τη λέξη αυτή αποκλήθηκε **φεουδαρχική** ολόκληρη η ευρωπαϊκή μεσαιωνική κοινωνία και **φεουδάρχες** οι άρχοντες της.
- Η επίσημη αναγνώριση ενός άρχοντα ως υποτελούς ενός άλλου ισχυρότερου άρχοντα γινόταν με τη λεγόμενη **τελετή της περιβολής**.
- Η παραμέληση των υποχρεώσεων εκ μέρους των υποτελών συνεπαγόταν την **αφαίρεση του φέουδου**.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΔΙΑΣΤΡΩΜΑΤΩΣΗ

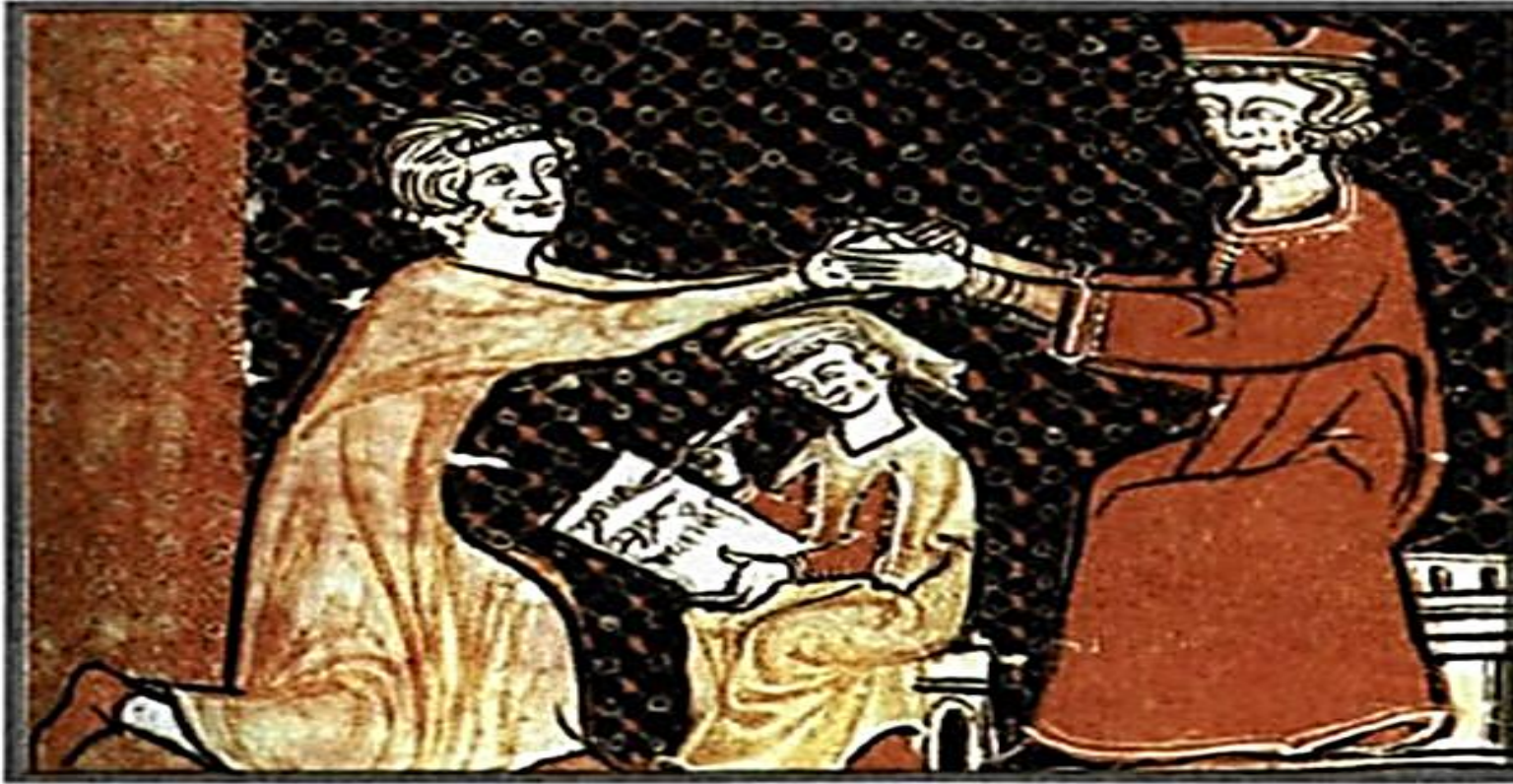
- Ο βασιλιάς ήταν στην κορυφή της κοινωνικής πυραμίδας.
- Οι άμεσοι υποτελείς του (κομήτες, βαρώνοι, μαρκήσιοι κ.ά), που ήταν συγχρόνως και φεουδάρχες, αποτελούσαν την αριστοκρατία.

Από αυτούς εξαρτιόνταν οι κατώτεροι υποτελείς, οι οποίοι έπαιρναν επίσης γαίες ως αντάλλαγμα για τις υπηρεσίες τους.

Οι εκκλησιαστικοί άρχοντες μπορούσαν να είναι και κάτοχοι φέουδων.

ΤΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΒΟΛΗΣ

Ο όρκος πίστης και υποταγής (Homagium). Ο υποτελής βάζει τα δύο χέρια του στα χέρια του φεουδάρχη. Από μια τελετή περιβολής. Μικρογραφία τον 13ον αι. Αρχαία Διαμερίσματος Ανατολικών Πυρηναίων. Perpignan.

Το φεουδαρχικό συμβόλαιο

- Στα μέσα του Απριλίου, μια Πέμπτη (του έτους 1127) δόθηκε όρκος υποταγής στον κόμη της Φλάνδρας, ως έκφραση σεβασμού και πίστης, με την τάξη που θα ιστορήσουμε στη συνέχεια. Πρώτα έκαναν όρκο έτσι: ο κόμης ρωτούσε τον μέλλοντα υποτελή αν θέλει ανεπιφύλακτα να γίνει ακόλουθος του και εκείνος απαντούσε "θέλω". Ύστερα αδελφώνονταν μ' έναν ασπασμό ενώ ο υποτελής είχε βάλει τα χέρια του στα χέρια του κόμη. Σ' ένα δεύτερο στάδιο ο υποτελής έταζε αφοσίωση στον τελετάρχη του κόμη μ' αυτά τα λόγια: "Ορκίζομαι στην πίστη μου ότι από αυτή τη στιγμή θα είμαι πιστός στον κόμη Γουλιέλμο και θα κρατήσω τον όρκο μου σε κάθε περίπτωση, με καλή πίστη και χωρίς δόλο". Σ' ένα τρίτο στάδιο ο υποτελής ορκιζόταν το ίδιο στα ιερά λείψανα των αγίων. Μετά το μέρος αυτό της τελετής ο κόμης με τη ράβδο, που κρατούσε στα χέρια του, έκανε τη βεβαίωση της περιβολής του αξιώματος σε όλους εκείνους που έταξαν σ' αυτόν πίστη και σεβασμό και πήραν όρκο, με τον τρόπο που ιστορήσαμε.

Απόσπασμα από το έργο του χρονογράφου Galbert de Bruges, *Ιστορία του φόνου του Καρόλου του Καλού, κόμη της Φλάνδρας*.

Τη βάση της κοινωνικής πυραμίδας συγκροτούσαν

- 1. οι ελεύθεροι γεωργοί, που ήταν μικροϊδιοκτήτες,

2. οι δουλοπάροικοι που αποτελούσαν την πλειονότητα των αγροτών και απολάμβαναν : μια περιορισμένη ελευθερία, η οποία κατά τόπους παρουσίαζε διαβαθμίσεις - ήταν δεμένοι με τη γη, πλήρωναν φόρο στο φεουδάρχη της περιοχής και δεν μπορούσαν να νυμφευθούν χωρίς την άδεια του.

3. οι δούλοι, τέλος, που χαρακτηρίζονταν από νομική άποψη ως **κινητά αντικείμενα**.

Οι ομάδες αυτές : ζούσαν, γενικά, σε άθλιες συνθήκες, πλήρωναν φόρους και δικαιώματα στο φεουδάρχη, εκτελούσαν αγγαρείες, τρέφονταν και ενδύονταν ανεπαρκώς.

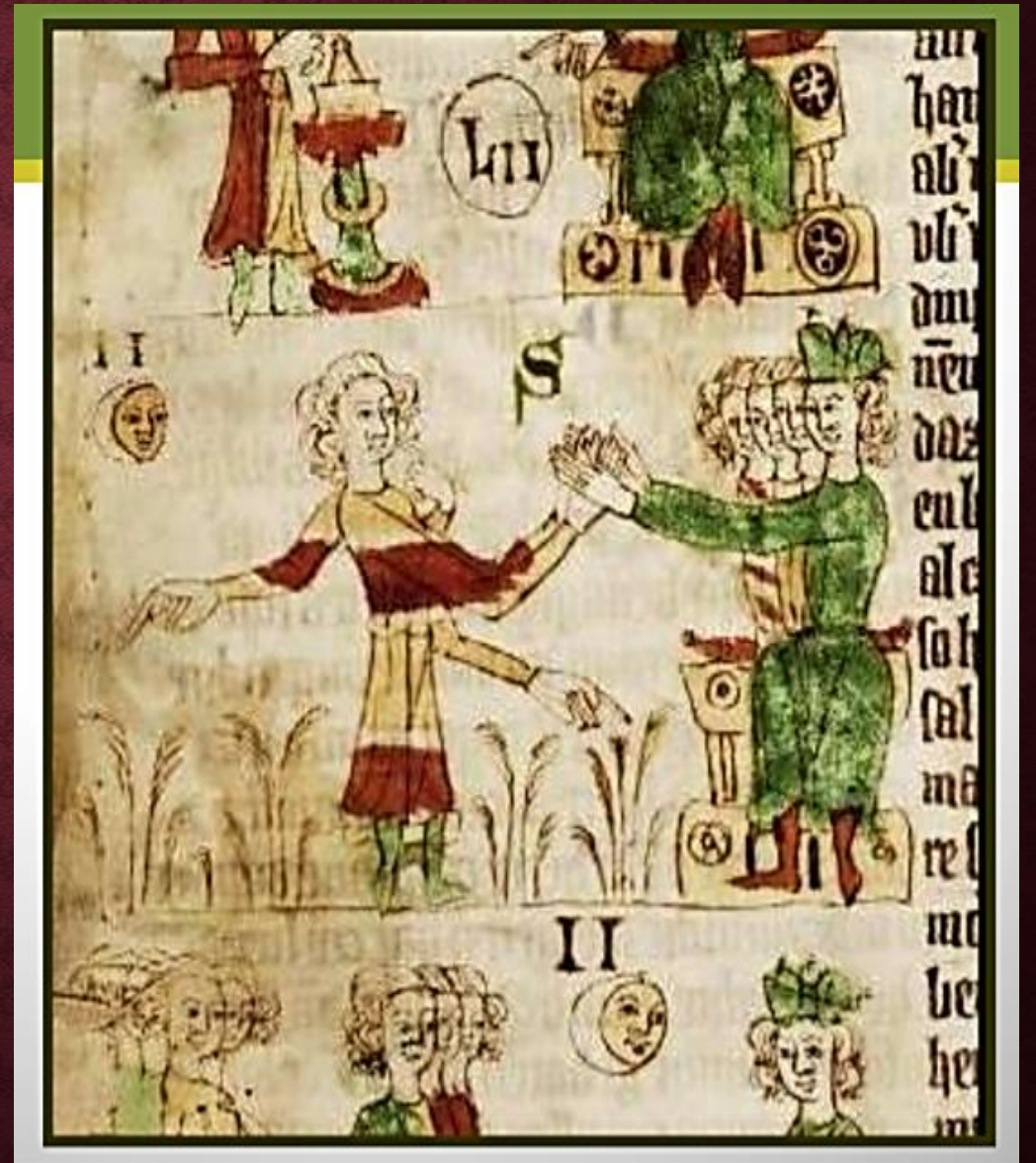
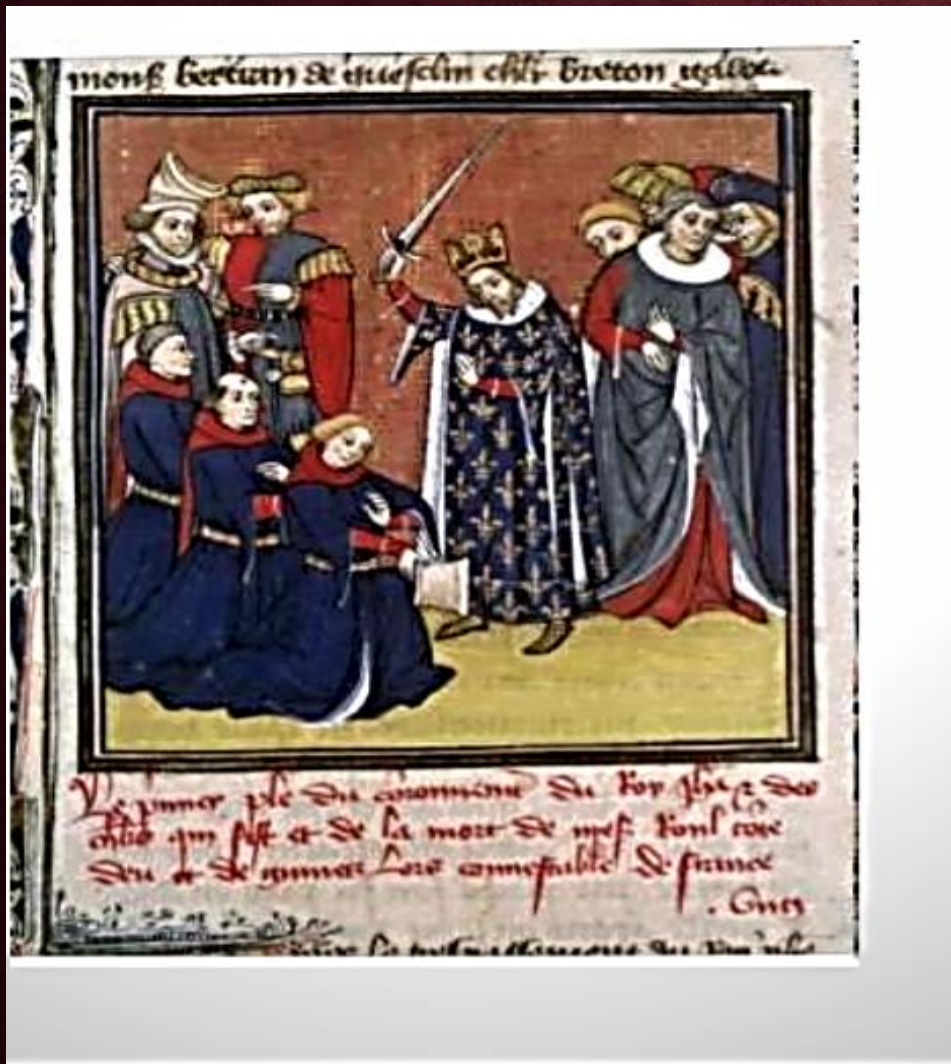

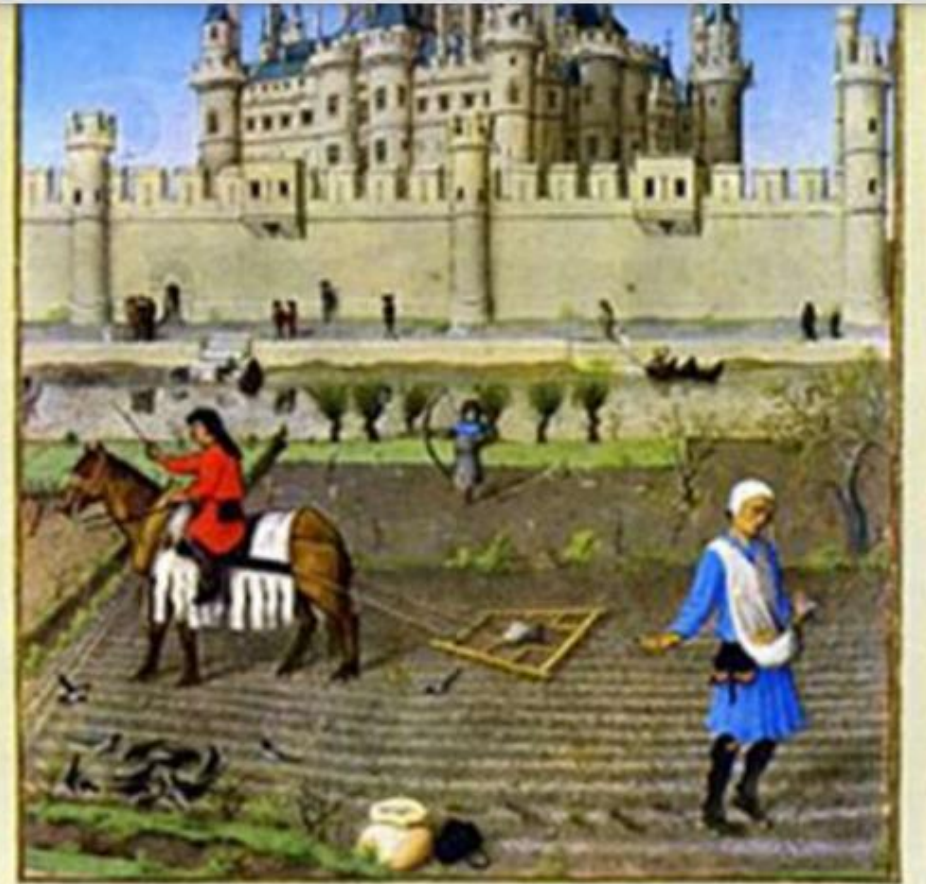

Le Moyen Âge

Le système féodal

Μου λείπουν τα απαραίτητα

Όπως είναι γνωστό σε όλους, επειδή μου λείπουν τα απαραίτητα χρήματα για τη διατροφή και την ενδυμασία μου, ζήτησα τον οίκτο σας, και η καλοσύνη σας μου επέτρεψε να μπω κάτω από την εξουσία και προστασία σας [...]. Σε αμοιβή αναλάβετε τη διατροφή και την ενδυμασία μου. Ενώ εγώ ανέλαβα να σας υπηρετώ και να σας τιμώ με όλες μου τις δυνάμεις. Για όλη μου τη ζωή είμαι δεμένος με την υποχρέωση να σας υπηρετώ και να σας σέβομαι, όπως ταιριάζει σε ελεύθερο άνθρωπο, και σ' όλη τη διάρκεια της ζωής μου δεν έχω δικαίωμα να αποσπασθώ από την εξουσία σας [...].

Απόσπασμα από γραπτή συμφωνία του 8ου αιώνα μεταξύ ενός πτωχού ανθρώπου και ενός γαιοκτήμονα.

Για ποιο λόγο το συγκεκριμένο άτομο ζητά την προστασία του γαιοκτήμονα;

Ποια βασική ιδιότητα έπρεπε να έχει ένα άτομο για να τεθεί κάτω από προστασία;

β. Η επικράτηση του συστήματος της φεουδαρχίας

- Το σύστημα της φεουδαρχίας αναπτύχθηκε στη διάρκεια του 8ου αιώνα, μετά την κατάρρευση της δυναστείας των Μεροβιγγείων.

- Οι μεταρρυθμίσεις του Καρλομάγνου αποτέλεσαν σταθμό στη διαμόρφωση του συστήματος:

I. Ο στρατός γίνεται φεουδαρχικός. Παλαιότερα τον αποτελούσαν ελεύθεροι αγρότες υπό την ηγεσία του αυτοκράτορα. Τώρα τίθεται υπό την ηγεσία των φεουδαρχών, καθένας από τους οποίους συμμετέχει με τους υποτελείς του και τον οπλισμό τους.

II. Τη δυνατότητα αυτή αποκτούν οι φεουδάρχες χάρη στην οικονομική και πολιτική δύναμη που τους εξασφαλίζει το φέουδο σε τοπικό επίπεδο.

III. Ανάλογα αποτελέσματα είχε η διοικητική μεταρρύθμιση του Καρόλου, διότι στους βασιλικούς αξιωματούχους παραχωρούνταν γαίες.

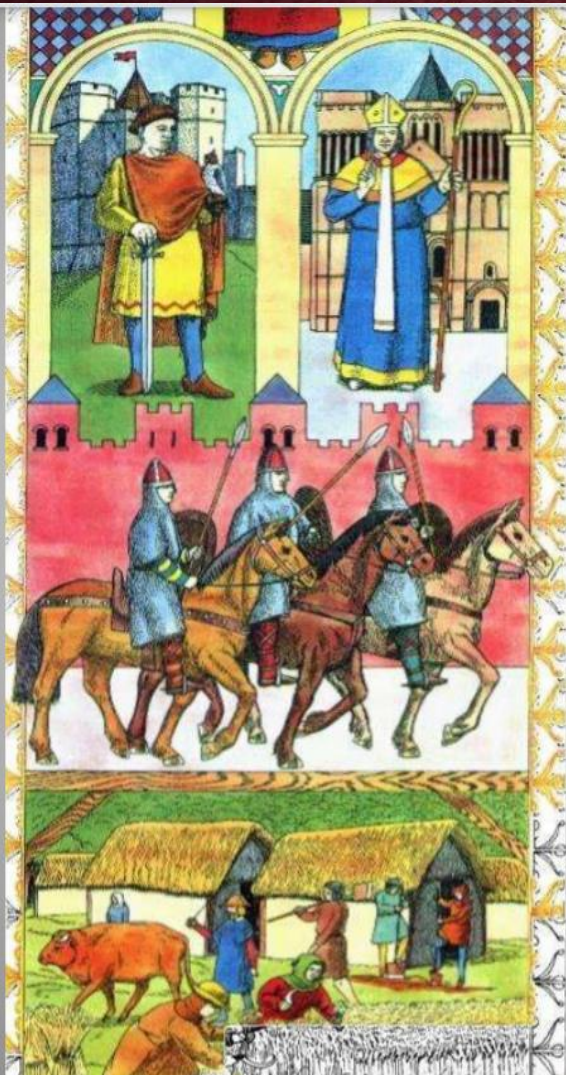
Οι τρεις αυτές λειτουργίες της φεουδαρχίας (στρατιωτική, οικονομικοκοινωνική και πολιτική) αναπτύχθηκαν πλήρως στο κράτος του Καρόλου και στα κράτη που το διαδέχθηκαν.

Έτσι, το φεουδαρχικό σύστημα γενικεύθηκε κατά τους δύο επόμενους αιώνες (10ο και 11ο), οπότε η διάλυση των κρατών των Καρολιδών

και οι εχθρικές επιδρομές

- δημιούργησαν κλίμα ανασφάλειας
- ενίσχυσαν την ανάγκη προστασίας των κατοίκων.

οι άνθρωποι
της
προσευχής

Οι άνθρωποι
του πολέμου

Οι άνθρωποι
της εργασίας

Χωροδεσποτεία

